

AINEKAVA. KARJÄÄRIÕPETUS.

Ainekirjeldus

Valikaine „Karjääriõpetus“ on osa põhikoolile suunatud karjääriõpetamise protsessist. Kursus koosneb 35-st kontakttunnist aastas 4.-9. klassis.

Aines käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilastes valmisolekut tööjõuturul parema rakendatavuse saavutamiseks, iseseisva otsustamisvõime arendamiseks, erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks. Karjääriõpetust toetavad põhikoolile mõeldud karjääri-planeerimisalased tegevused Surju Koolis nagu õppekäigud asutustesse ja kutsekoolidesse, kohtumised erinevate elukutsete esindajatega, koostöö Rajaleidja keskusega. Õppimisel on oluline roll iseseisval tööol.

Ainealane pädevus

Karjäärivaliku aluste kursusega taotletakse, et õpilane:

- on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas;
- õpib kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;
- õpib teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
- arendab oskust seada endale eesmärged ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
- õpib tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
- tutvub erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus;
- õpib tundma töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

Üldpädevuste kujundamine aine kaudu

Väärtuspädevus - oma valikute põhjendamine ning enda heaolu kõrval teiste arvestamine, oskus seista vastu kesksete normide rikkumisele.

Enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse.

Õpipädevus - suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, oma õppimise planeerimine ning õpitu kasutamine oma valikutes, eneseanalüüsi oskus, oma edasiõppimise kavandamine.

Suhtluspädevus - suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, tekstide, nt motivatsioonikiri, elulookirjeldus, kirjutamine.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – loogika kasutamine, järeldamine, arvutamine.

Ettevõtlikkuspädevus – eesmärkide püstitamine ja elluviimine, koostööskuse kujundamine.

Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – antud kursus keskendub peamiselt selle läbiva teema õpitulemuste saavutamisele. Õpilasi juhitakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia.

Keskkond ja jätkusuutlik areng - inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikused seotused ning inimtegevusega kaasnevad mõjud.

Keskkonda säästvad tegevused.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - ettevõtluse rolli ühiskonnas, vabatahtlikuna tegutsemise võimalused.

Kultuuriline identiteet - kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana.

Teabekeskond ja meediakasutus – teabeotsingud, kriitilise teabeanalüüsi oskus.

Tehnoloogia ja innovatsioon - info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine oma õppimise ja infootsingute tõhustamiseks.

Tervis ja ohutus - oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seos tervise ja turvalisusega, keskkonna mõju tervisele.

Väärtused ja kõlblus - ühiskonnas üldtunnustatud väärtused ja kõlbluspõhimõtted nagu ausus, hoolivus, sallivus, vastutus, õiglus.

Üldeesmärgid

Karjäärivalikute aluste kursus keskendub õpilase isiksuse omaduste teadvustamisele ning esmaste karjäärivalikutega seostamisele.

Õpilased õpivad hindama elukestva õppe tähtsust: saavad teavet erinevatest edasiõppimisvõimalustest ja oskavad seda kasutada oma plaanide elluviimisel.

Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamiste võimalustest ning julgustatakse neid kasutama.

Õpilase karjääri planeerimist ja valmisolekut elukestvaks õppeks, lõimides teistes õppeainetes omandatud teadmised.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega.

Hinnatakse suuliste vastuste (esituste)kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste

alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Karjääriõpetuse käigus ei hinnata õpilase hoiakuid ega väärtusi, vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele nende kohta tagasisidet.

Hindamisel väärtustatakse õpilaste isikupära ja toetatakse arengut.

Õpilane on hindamises aktiivne partner, kuna see toetab eneseanalüüsi oskuste kujunemist.

Kursuse jooksul koostab õpilane personaalse õpimapi, millesse kogub eneseanalüüsi, ettevõtete külastuse töölehed jt õpiülesannete tulemused ning muud huvipakkuvad elukutse või erialadega seotud materjalid. Selles sisalduvad õpiülesanded võivad olla tehtud kas üksi või rühmatööna.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

Hinnatakse:

1. praktilisi töid: CV koostamine, essee; isiklik karjääriplaan (õpiplaan), töölehed jms;
2. praktilise tegevuse mõtestamise oskust;
3. oskust asjakohast infot otsida ja analüüsida;
4. teadlikkust peamistest karjääriotsust mõjutavatest teguritest;
5. õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist, mida õpilane tõendab arutelude, rühmatööde õpimapi esitamise jt tegevuste käigus.

Lõiming

Eesti keel – korrektne eesti keel, tekstide koostamine ja analüüsimine.

Kirjandus – ilukirjanduslike näidete kasutamine.

Matemaatika – arvutamine, järeldamine, diagrammide kasutamine.

Inimeseõpetus – enesetunnetus.

Ühiskonnaõpetus – rollid, ühiskonna struktuur, majanduse alused.

Tööõpetus – käsitöö, kodundus, planeerimine.

Informaatika – arvuti ja interneti kasutamine.

Seotus kõikide õppeainetega läbi vastavate erialade tutvustuse.

Füüsiline õpikeskkond

Õpilastele on tagatud järgmised tingimused ja vahendite kasutamine:

- Erinevad töölehed, küsimustikud;
- Karjääriplaneerimisalase kirjanduse kättesaadavus;
- Arvutiklassi kasutamine ja arvuti veebist karjääriplaneerimisalase info otsimiseks (rajaleidja.ee jt);
- Karjäärispetsialisti personaalne tugi, erapooletu ja usalduslik nõu vastavalt õpilasevajadustele;
- Võimalusel toimub õppetöö rühmas, mis ei ole suurem kui 17 õpilast;

- Õpperuumis on võimalus kasutada internetti ja esitlustehnikat (projektorit);
- Vähemalt üks kord õppeaasta jooksul (kooli õppekava järgi) võimaldab kool õpilastele karjääriõpet väljaspool kooli ruume (ettevõtetes, asutustes, nõustamiskeskuses vm);
- Kool võimaldab õpilastel osaleda õppeaasta jooksul (kooli õppekava järgi) vähemalt ühel maakondlikul või üleriigilisel tööturgu ja õppimisvõimalusi tutvustaval infopäeval või messil.

Ainekava

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Aineõpetusega taotletakse, et õpilane:

- teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;
- arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;
- arendab soovi ja oskust endale eesmärged seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;
- kujundab soovi ja valmisolekut elukestvaks õppimiseks ja iseseisvaks karjääriotsuste tegemiseks;
- tutvub erinevate ametite/elukutsetega, õppides tundma haridus- ja koolitusvõimalusi, töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kohalikku majanduskeskkonda.

Õppesisu ja õpitulemused teemade kaupa

II kooliaste

1. Isiksuseomadused

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) mõistab, et ametid ja töövaldkonnad erinevad üksteisest töö sisu, iseloomu, keskkonna jt tegurite poolest ning et kindlal tööalal töötamine eeldab inimeselt selle töö tegemiseks vajalikke isiksuseomadusi ja erialast ettevalmistust;
- 2) on teadlik, et samad võimed ja oskused võivad leida rakendust mitme elukutse juures ning teatud laadi töösooritused eeldavad kindlate isikuomaduste olemasolu (nt sünkroontõlgil peab olema hea keskendumisvõime, korstnapühkija ei tohi karta kõrgust jne);
- 3) Õpilane teadvustab, et inimesel tuleb elu jooksul täita mitut rolli, mis on omavahel seotud;
- 4) oskab ennast analüüsida;
- 5) oskab nimetada oma tugevaid ja nõrku külgi;
- 6) seostab hobidega tegelemist elukutsevalikuga;
- 7) väärtustab õppimise ja harjutamise tähtsust ning seost tulevikuga ;
- 8) oskab arvestada teiste inimeste arvamusega enda kohta.

Õppesisu.

- 1) Isiksuseomadused – Minapilt;
- 2) Tugevad ja nõrgad iseloomuomadused;
- 3) Võimed, nende liigid ja inimesevõimalus tegevuse kaudu võimeid arendada;
- 4) Huvid, hobid ja oskused;
- 5) Elurollid ja rollidega seotud kohustused;
- 6) Enesehinnang. Eneseaustus.

2. Karjääri planeerimine.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Õpilane teadvustab karjääri planeerimist kui elukestvat protsessi;
- 2) Õpilane on teadlik, et tema eluga seotud tähtsad otsused tuleb tal endal langetada;
- 3) Õpilane oskab oma valikuid loogiliselt põhjendada;
- 4) teab, millised on põhilised karjääriinfo allikad (infostendid, raamatukogu, kooli koduleht, Rajaleidja portaal jm) ja oskab neid kasutada.

Õppesisu: Mõiste: Karjäär, karjääriõpetus, karjäärikoordinaator, karjääriplaneerimine Erinevad elurollid. Karjääri planeerimine. Näited karjääri planeerimise vajalikkuse kohta meie igapäevases elus. Karjääriinfo: elukutsed, ametid. Soorollid . Sallivus ja valikuvabadus.

3. Ametid ja elukutsed.

Õpitulemused.

- Õpilane**
- 1) analüüsib ameteid ja ametitele esitatud nõudeid seoses oma eeldustega
  - 2) oskab leida ja kasutada infoallikaid (Rajaleidja, kutsekoda, raamatukogud, ajakirjandus)
  - 3) kirjeldab ühe ameti esindaja tööpäeva ning nimetab selle ameti plussid ja miinused.
  - 4) teab kus on võimalik õppida teda huvitaval erialal.
  - 5) oskab nimetada vähemalt viite talle meelepärast elukutset

Õppesisu:

Tegevusalad, kutsed, ametid. Kandideerimine. Tööpäev. Millest on tingitud mõne eriala suur populaarsus ja teise ebapopulaarsus. Kuidas praegused õpitulemused mõjutavad tulevast tööd.

III kooliaste

Õpitulemused ja õppesisu

1. Enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) analüüsib enda isiksust;

- 2) eristab oma tugevaid ning nõrku külgi ja seostab neid erinevatel kutsealadel töötamise eeldustega;
- 3) kasutab eneseanalüüsi tulemusi karjääri planeerimisel.

Õppesisu

Isiksuseomadused: temperament ja iseloom. Isiksuseomadused: väärtused, vajadused, emotsioonid.
Isiksuseomadused: võimed, huvid ja oskused (üldoskused, erioskused). Minapilt ja enesehinnang.

2. Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine ning selle tähtsus karjääriplaneerimisel

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab tööturu üldist olukorda, prognoose ja vajadusi, erinevaid ettevõtluse vorme;
- 2) teab kutseid ja ameteid ning kohalikke majandustegevuse valdkondi;
- 3) oskab leida infot tööturu kohta;
- 4) teadvustab ennast tulevase töötajana;
- 5) teab haridustee jätkamise võimalusi, oskab näha hariduse ja tööturu vahelisi seoseid.

Õppesisu Muutuv tööturg: tööturu hetkeolukord, trendid, arengusuunad, prognoosid, tööandjate ootused, töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Muutuv tööjõuturg: tööjõuturu nõudlus ja pakkumine, konkurents, elukestev õpe, töemotivatsioon. Majandustegevusalad, kutsed, ametid, kutsestandardid: elukutsete ja ametite liigitamine. Haridustee: erialad, haridussüsteem, formaalne ja mitteformaalne haridus, hariduse ja tööturu vahelised seosed.

3. Planeerimine ja otsustamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab karjääriplaneerimise põhimõtteid ja arvestab nendega karjäärivalikute tegemisel;
- 2) suudab otsustada ja teadlikult arvestada otsuseid mõjutavate teguritega;
- 3) kasutab vajaduse korral karjääriteenuseid (karjäärinõustamine, karjääriinfo vahendamine, karjääriõpe);
- 4) teadvustab erinevate elurollide ja -stiilide seoseid tööga;
- 5) omab teadmisi ja oskusi isikliku karjääriplaani koostamiseks;
- 6) saab aru oma vastutusest karjääri planeerimisel.

Õppesisu Karjääriplaneerimine kui elukestev protsess: otsustamine ja seda mõjutavad tegurid, otsustamiskeskused, karjääriinfo allikad, infootsimine, alternatiivid, sundvalikud, muutustega toimetulek, karjääriinfo, karjäärinõustamine. Isikliku karjääriplaani koostamine: elukestev õpe, karjäär, karjääriplaneerimine, karjääriplaani koostamine, edu, elurollid, elulaad, õpimotivatsioon, omavastutus, kandideerimisdokumendid.

4.-5. KLASS

1 tund nädalas. 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õppesisu (sh praktiliste tööde loetelu)

Teema: Isiksuseomadused (10 tundi)

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) mõistab, et ametid ja töövaldkonnad erinevad üksteisest töö sisu, iseloomu, keskkonna jt tegurite poolest ning et kindlal tööalal töötamine eeldab inimeselt selle töö tegemiseks vajalikke isiksuseomadusi ja erialast ettevalmistust;
- 2) on teadlik, et samad võimed ja oskused võivad leida rakendust mitme elukutse juures ning teatud laadi töösooritused eeldavad kindlate isikuomaduste olemasolu (nt sünkroontõlgil peab olema hea keskendumisvõime, korstnapühkija ei tohi karta kõrgust jne);
- 3) Õpilane teadvustab, et inimesel tuleb elu jooksul täita mitut rolli, mis on omavahel seotud;
- 4) oskab ennast analüüsida;
- 5) oskab nimetada oma tugevaid ja nõrku külgi;
- 6) seostab huvidega tegelemist; elukutsevalikuga;

Õppesisu:

Isiksuseomadused: temperament ja iseloom.
Isiksuseomadused: väärtused, vajadused, emotsioonid.
Isiksuseomadused: võimed, huvid ja oskused (üldoskused, erioskused). Minapilt ja enesehinnang.

Praktilised tööd:

Tutvumine erinevate ametitega (tutvumine mõne ameti esindajaga, Tööröökud sari, Tagasi Kooli raames valminud ameteid tutvustavad videod vm):
Töölehed – eneseanalüüsiks, isiksuse omaduste tundmaõppimiseks;
Mõistekaart – huvide kaardistamiseks;
Arutelud ja vestlused rühmas.

<p>7)väärtustab õppimise ja harjutamise tähtsust ning seost tulevikuga;</p> <p>8) oskab arvestada teiste inimeste arvamusega enda kohta.</p>	
<p>II teema „Karjääri planeerimine“ (10 tundi)</p> <p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) teadvustab karjääri planeerimist kui elukestvat protsessi;</p> <p>2) Õpilane on teadlik, et tema eluga seotud tähtsad otsused tuleb tal endal langetada.</p> <p>3) Õpilane oskab oma valikuid loogiliselt põhjendada;</p> <p>4) Teab, millised on põhilised karjääriinfo allikad (infostendid, raamatukogu, kooli koduleht, Rajaleidja portaal jm) ja oskab neid kasutada;</p>	<p>Õppesisu:</p> <p>Mõiste: Karjäär, karjääriõpetus, karjäärikoordinaator, karjääriplaneerimine, karjääri õpimapp. Erinevad elurollid. Karjääri planeerimine. Näited karjääri planeerimise vajalikkuse kohta meie igapäevases elus. Karjääriinfo: elukutsed, ametid. Soorollid . Sallivus ja valikuvabadus.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <p>Õpimapi kujundamine;</p> <p>Tutvumine erinevate elukutsete esindajatega;</p> <p>Ametialiaase mäng – õpetab kirjeldama erinevaid elukutseid;</p> <p>Töölehed – teadmiste kinnistamiseks.</p>
<p>III teema „ Ametid ja elukutsed“ (15 tundi)</p> <p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) analüüsib ameteid ja ametitele esitatud nõudeid seoses oma eeldustega;</p> <p>2) oskab leida ja kasutada infoallikaid (Rajaleidja,raamatukogud, ajakirjandus);</p>	<p>Õppesisu:</p> <p>Tegevusalad, kutsed, ametid. Kandideerimine. Tööpäev. Millest on tingitud mõne eriala suur populaarsus ja teise ebapopulaarsus. Kuidas praegused õpitulemused mõjutavad tulevast tööd.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <p>Ameteid tutvustavad töölehed;</p>

<p>3) kirjeldab ühe ameti esindaja tööpäeva ning nimetab selle ameti plussid ja miinused;</p> <p>4) teab kus on võimalik õppida teda huvitaval erialal;</p> <p>5) oskab nimetada vähemalt viite talle meelepärast elukutset</p>	<p>Ametite andmebaasiga tutvumine Rajaleidja portaalil;</p> <p>Intervjueerib oma lähisugulast, et teada saada, milline näeb välja tema tööpäev ja mida on vaja selleks õppida, et antud ametit pidada.</p>
---	--